

Příloha k protokolu o SZZ č. ....

Jméno: Markéta Košařová

Vysoká škola: **FF JU v Č. Budějovicích,**
Ústav estetiky a dějin umění

Obor: **Estetika**

Datum odevzdání posudku: 12. 6. 2016

Oponent práce: **Mgr. Ondřej Dadejík, Ph. D.**

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

POJEM KRÁSY V POJETÍ JANA MUKAŘOVSKÉHO A STEPHENA COBURNA PEPPERA

.....
(téma)

Téma bakalářské práce Markéty Košařové je situováno na pozadí tvořené dějinami jedné z nejvýznamnějších ideí západního myšlení – ideje krásy. Bakalářská práce se zaměřuje na období, v němž byl tento pojem postupně vytěšňován na okraj, byť stále zůstával, přinejmenším historicky, neopomenutelnou kategorií teoretického aparátu moderní estetiky. Autorka volí pro zachycení této nesnadné pozice krásy (její hluboký historický význam vs. její marginalizace) dvě vhodné koncepce, tj. úvahy o vztahu estetické funkce, normy a hodnoty Jana Mukařovského a přibližně ve stejné době na odlišném kontinentu se odehrávající pokus o ryzi pragmatickou verzi estetické teorie Stephena Coburna Peppera.

Nejdříve tedy několik slov k celku bakalářské práce. Jejím základem měla být komparace obou odlišných pojetí krásy. Skutečnost záměru odpovídá, byť samotná komparace probíhá – pominu-li odkaz na s. 42, stejně jakožto pozn. 58 na téže straně – na posledních pěti stranách. Komparace obou pojetí je tedy výsledkem či závěrečným zhodnocením celého textu, nikoli jejím základem. Tímto základem je pozorné, neutrocké a promyšlené shrnutí obou pojetí, které vytváří bohatý materiál pro následná srovnání, která budou snad využita při jiných příležitostech. Se závěrečnou tezí z komparativního závěru nelze než souhlasit, je však třeba prohlásit, že se jedná o to nejméně překvapivé z celé práce, autorka sama k témuž dochází již na s. 27: „Zatímco Mukařovský pojem krásy zužuje a chápe ji jako shodu normou, tedy určitý nižší typ hodnoty, Pepper naopak pojem krásy rozšiřuje a to tak, že zdvojuje její význam.“ Jinými slovy, zatímco Mukařovský důsledně pokračuje v naznačené marginalizaci pojmu krásy ve prospěch terminologie „estetična“, čímž degraduje krásu z rodové na druhovou kategorii, Pepper se drží klasického vymezení krásy jako určitého různorodého typu hodnoty (stejně jako mnoho jiných autorů ve 20. století), aniž by to ubíralo jeho teorii na inovativnosti. Je pochopitelné, že autorka při své základní komparativní snaze vyhledávala především podobnosti, které lze nalézt v mnoha ohledech (upozorňuji na nevyužitou a zajímavou možnost srovnat Mukařovského pojetí apercepčních rámců a vnějších a vnitřních způsobů organizace u Peppera, pojetí estetického objektu u Mukařovského a efektu konvergence a kulturního kontinuantu u Peppera atd.). Snaha nacházet či vytvářet podobnosti by však neměla, jak by jistě souhlasil i Pepper, zakrýt zásadní rozdíly pojímaného.

Pro úplnost bych jen upozornil na zkreslující formulace obsažené v „historickém“ úvodu k tématu: Nejsem si jistý, zda formulace „Krása je tedy ztotožněna s dokonalostí, jako něco rozumově uchopitelného“ (s. 2) odpovídá ambicím, s nimiž Baumgarten psal svůj známý spis, jenž dal našemu oboru jméno. Stejně jako nepovažuji za zcela oprávněné označit Kantovo pojetí krásy za „jakési reflektující nepojmové, bezobsažné zření vlastního myšlení“

(2–3), ať už je tato formulace převzata odkudkoli. (Autorka se také občas nechává unést přitažlivostí jistých filozofických formulací a vznikají poněkud silná vyjádření, jako např. v souvislosti s Mukařovského pojetím znaku: „V estetickém postoji se zaměřujeme na znak bezprostředně, bez pojmů či nějakých praktických záměrů, nahlížíme jeho podstatu samu o sobě.“ (8))

Zpět však k oněm hlubším rozdílům. Autorka na s. 52, v rámci závěrečného srovnání tvrdí: „Pepper i Mukařovský zakládají své estetické teorie na tom, že ke světu zaujímáme různé postoje a z nich teprve vyplývá, jakou pro nás okolní svět bude mít hodnotu. Estetično a tedy i krása jsou potencionálně přítomny ve všech věcech a subjekt je to, co je vyjevuje na odiv.“ Ano, oba dva myslitelé berou estetiku vážně jako zkoumání určité oblasti hodnot, je však třeba zdůraznit, že zatímco Mukařovský je nepochybně představitelem jedné z teorií „estetického postoje“ a tedy v tomto smyslu „izolacionistou“ vůči okolnímu světu či situaci (tento postoj nás staví do „role cizince“, jak zmiňuje sama autorka), Pepper je svou deklarovanou ambicí (přínejmenším v této fázi svého díla) ryzím kontextualistou (což je, jak vidno, pravý opak), tedy představitelem koncepce, podle které nás umění a estetická zkušenost obecně naopak do světa (situace), k živému vnímání kvality, vrací. Na jedné straně dualismus umění a života, na druhé kontinuita mezi nimi. Netvrdím, že obě koncepce nelze v tomto ohledu smířit, je to však třeba teprve učinit. Pokud tedy Mukařovský říká, že cokoli může být nositelem estetické funkce a Pepper (nebo Dewey) říká, že každé *skutečné* vnímání (intuice) jsou estetické, není to totéž. Autorka podle mého názoru tento rozdíl tuší, byť jej má zakryt jazykem konvergence obou pojetí. (Srov. „Mukařovského postoje jsou: praktický, teoretický, symbolický a estetický. Pepper zas rozlišuje postoj praktický, analytický (jenž je analogický s teoretickým) a intuitivní (uvádí je jako nejdůležitější ve vztahu ke kvalitě; *netvrdí, že by jiné postoje neexistovaly* – například zmiňuje i symbolický postoj, když píše o mystickém vytržení, v kontextu odvracení se od kvality a od události samé z důvodu emočního prožitku. Jedině postoj estetický respektive intuitivní, ze své podstaty směřuje k bezprostřednímu vjemu předmětu. Tento postoj je přirozeným postojem ke světu a dává nám nahlédnout podstatu okolního světa.“ (s. 52; kurzíva OD). V rámci obhajoby by se mohla autorka k této mé námitce – po důkladném předchozím zvážení – vyjádřit.

Bakalářskou práci Markéty Košařové shledávám po stránce gramatické i stylistické na odpovídající úrovni a doporučuji ji k obhajobě. Pokud se autorka uspokojivě vyrovná s připomínkami školitele i oponenta, navrhuji hodnotit bakalářskou práci stupněm **výborně**.

Návrh hodnocení:

výborně

.....
podpis oponenta bakalářské práce

V Litoměřicích dne 12. 6. 2016

Stupeň kvalifikace:	výborně	velmi dobře	Dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte